

KRONIKA

WIADOMOŚCI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

Opłata prenumeracyjna na Kronikę Wiadomości Krajowych i Zagranicznych, wvno- si: a) w Warszawie rocznie rs. 7 kop. 20 (złp. 48); b) kwartalnie rs. 1 kopiejek 80 (złp. 12); miesięcznie kop. 60 (złp. 4.)

Na prowincji w Królestwie z pocztą rocznie rs. 12 (złp. 80); kwartalnie rs. 3 (złp. 20) W Cesarstwie zaś sama opłata na prowincji w Królestwie, z dodaniem rs. 4 rocznie lub 1 kwartalnie za ko- perty.

Jutro: Ś. Piusa Vgo Papieża. Wschód słońca o g. 4 m. 25. — Zach. o g. 7 m. 29. | Biuro Redakcji przy ulicy Krakowskie-Przedmie- ście w domu Nro 391, naprzeciw Saskiego placu. | Dziś rano stopni ciepła 3, wczoraj w poł. ciepła 9! Wysokość wody na Wiśle stóp 3 cali 9.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Rozkaz do zarządu cywilnego Królestwa Polskiego.
I. Przez postanowienia Namiestnika Królestwa, uwolniony od służby na własne żądanie: z powodu słabości zdrowia: urzędnik kancelaryjny kancelarjji przy- bocznej Namiestnika, hr. Anatol Borch. — II. Przez po- stanowienia rady administracyjnej, w wydziale Kom. Rz. S. W. i D. zatwierdzone: rachmistrz wydziału woj- skowego w rządzie gub. Warszawskim Wacław Dobro- wolski, p. o. adjunkta wydziału policyjnego w tymże rządzie gubernjalnym. Przeniesieni dla dobra służby: p. o. radcy wydziału wojskowo-policyjnego w rządzie gub. Płockim, radca kolleg. Cyprjan Gerłowicz, na p. o. radcy wydziału wojskowego w rządzie gubern. Ra- domskim, i pełniący zastępczo obowiązki radcy wy- działu wojskowego w rządzie gubern. Radomskim, assessor kolleg. Amurat-Alexander Mjra, Tuhan-Bara- nowski, na p. o. radcy wydziału wojskowo-policyjnego w rządzie gubern. Płockim. W Najwyższej izbie obra- chunkowej, mianowani: p. o. młodszego kontrolera To- masz Sulnicki, p. o. kontrolera i b. budowniczy zarządu generał-intendenta tej armji, assessor kolleg. Józef Dietrich, p. o. młodszego kontrolera. — III. Przez roz- porządzenia Kom. rzad. i władz oddzielnych, w wy- dziale Kom. Rz. S. W. i D. mianowani: b. pomocnik mechanika głównego przy drodze żelaznej Warszaw- sko-Wiedeńskiej, radca honor. Klemens Danielski, p. o. rachmistrza klasy 2ej w biurze Komisji Rząd. S. W. i D.; kontroler kassy dochodów skarbowych w magistracie m. Warszawy, sekr. kolleg. Seweryn Czarłoryski, p. o. sekretarza klasy 3ej w kancelarji Komisji Rz. S. W. i D.; pomocnik ekspedytora w rzą- dzie gubern. Lubelskim Leopold Krukowski, p. o. ex- pedytora w tymże rządzie gubernjalnym; podrachmistrz wydziału administracyjnego w rządzie gubern. Lubel- skim Stanisław Rabcewski, p. o. pomocnika expedy- tora w tymże rządzie gubern.; kancelista rządu gub. Lubelskiego Hipolit Jaszczold, p. o. podrachmistrza wydziału administracyjnego w tymże rządzie guber- njalnym; kancelista rządu gubernjalnego Augustow- skiego Bronisław Jasiński, p. o. rachmistrza biura na- czelnika pow. Marjampolskiego; rachmistrz sekcji po- datku klasycznego w magistracie m. Warszawy Igo. Stanisławowski, p. o. depozytariusza lombardu w tymże magistracie; sekretarz klasy 3ej kancelarji Kom. Rz.

S. W. i D. sekretarz kolleg. Julian Wysocki, p. o. kon- trolera kassy dochodów skarbowych w magistracie miasta Warszawy; kontroler kassy dochodów skarbo- wych, sekr. kolleg. Jan Boudouin de Courtenay, p. o. tłumacza pism Rossyjskich; pomocnik kassjera do- chodu biletowego od obcych starozakonnych Marcin Holz, p. o. pomocnika sekretarza wydziału wojskowe- go; tłumacz pism rossyjskich Wiktor Zadarnowski; pełn. obow. kontrolera kassy dochodów skarbowych; pomocnik kontrolera lombardu Karol Boehme, p. o. rachmistrza sekcji podatku klasycznego; kancelista Marcelli Grzybowski, p. o. pomocnika kontrolera lom- bardu w magistracie m. Warszawy; sekretarz komitetu właścicieli listów zastawnych i patron przy trybunale cywilnym gub. Warszawskiej Józef Bystry, p. o. bur- mistrza m. Karczewia w gub. Lubelskiej; dymisjonowa- ny z powodu ran podporucznik wojsk. Cesarzsko- Rossyjskich Henryk Ladachowski, p. o. burmistrza m. Łukowa w teje gubernji. Przeniesieni dla dobra słu- żby: burmistrz m. Rawy w gub. Warszawskiej, radca honor. Paweł Chruscielewski, na p. o. burmistrza m. Łę- czycy w teje gubernji; burmistrz m. Kamińska w gu- bernji Warszawskiej Mateusz Zawadzki, na p. o. bur- mistrza m. Hrubieszowa w gub. Lubelskiej; burmistrz m. Łagowa w gub. Radomskiej Stan. Fabrycy, na p. o. burmistrza m. Wąchocka w teje gubernji; burmistrz m. Kurowa w gub. Lubelskiej, sekr. kolleg. Hipolit Poznański, na p. o. burmistrza m. Żelechowa w teje gubernji; z powodu niewykonywania należycie obo- wiązków poprzedniego urzędu: burmistrz m. Hrubie- szowa w gub. Lubelskiej, sekr. kolleg. Jan Hurkowski, na p. o. burmistrza m. Płońska w gub. Płockiej; za u- chybienia w służbie: burmistrz m. Wąchocka w gub. Radomskiej Wojciech Jaworski, na p. o. burmistrza m. Łagowa w teje gubernji; burmistrz m. Żelechowa w gub. Lubelskiej, sekr. kolleg. Jan Rejmont, na p. o. burmistrza m. Ostrowa w teje gubernji. Uwolnieni od służby na własne żądanie: rachmistrz wydziału admi- nistracyjnego w rządzie gub. Augustowskim, Pankracy- Konstanty Zalewski; na własne żądanie, z powodu sła- bości zdrowia: burmistrz m. Stopnicy w gub. Radom- skiej, radca hon. Jan Debicki i burmistrz m. Płońska w gub. Płockiej, sekr. gubern. Kazimierz Kulesza; z po- wodu podeszłego wieku i wystuzenia pensji emery- talnej: burmistrz m. Łęczycy w gub. Warszawskiej, radca honor. Karol Hess. — (Podp.) Namiestnik, Jenerał- adjutant Xiążę Górczakow.

Expedycja gazet w War- szawie poda- je niniejszem do wiadomo- ści, że gazety i pisma kra- jowe i zagra- niczne, pre- numerowane w kopertach, odtąd wysy- lane będą z Expedycji pod adresem Prenumerato- rów w ko- pertach ostę- pLOWANYCH, stęplem tu od- ciśniętym; od- bierane zaś bez stępla, u- ważać należy za nie pocho- dzące z rze- czonj Expedycji.

W. Nie mamy grammatyki języka polskiego, któraby w całym znaczeniu tego wyrazu odpowia- ła swojemu zadaniu, a dopóki jej mieć nie będzie- my, dopóki własności i natura mowy naszej dokła- dnie, filozoficznie zbadane nie zostaną, dopóty i pi- sownia nasza ustaloną być nie może. Wszystkie prace w tej mierze są tylko przygotowane, są ce- gliami do wielkiej budowy, której z czasem do- piero spodziewać się możemy. Widać jednak, że ten czas niedaleki, kiedy drobne rozprawy mówni- cze coraz ogólniejsze zaczynają budzić zajęcie, kiedy obok licznie wychodzących dzieł w tym przedmiocie, szczegółowe kwestje wywołują do- syc często rozprawy to po pismach perjodycznych, to w oddzielnych broszurach. Jedną z ostatnich pomiędzy temi jest *Rzecz o współgłosce J* na za- sadach mównictwa napisana przez p. Piotra Czar- kowskiego nauczyciela prywatnego w Warszawie, (nakład S. Orgelbranda, 8ka str. 48). Autor broni tu pisowni ostatnio zalecanj przez profesora Zo- chowskiego. Radzi więc pisać *moji, twoji, jimię* i t. d., a we wnioskach zapędzając się dalej je- szcze, radzi i w tych miejscach gdzie nie jest sa- mogłoską tylko znakiem miękczącym, zastępować przez jotę, to jest pisać *njesjecje, cjasło*, tego je- dnak przekonania swego gwałtownie nie narzuca. Autor niniejszego artykułiku w innym już miejscu przed kilkoma laty starał się wykazać obszerniej, jakie są powody nieprzyjęcia tej pisowni, tego

ALCHEMIK.

przez
Anicka.
(Ciąg dalszy)
Ha! delikatne nerwy jęj xiążęcęj mości
Wstrzęsły się elektrycznie tym pięknym obrazem,
Jak pierś zdręczyni krwawi pod sztyletu razem!
Krew... śmierć... żelazo... ona! ach! ona!
Do szczęścia, do miłości, rozkoszy stworzona.
Ona — życia mego życie!
Ona — serca mego biciel!
Szaleńcze! okrutniku! jakąż jedza wściekła
Pierś twą starą zatrufa jadem swego piekła?
Ja zabię nędzny! gdzieżbyś w całym kręgu świata
Znalazł tak świętokradzko-bezbożnego kata,
Coby w to śliczne łono ugodził żelazem,
I tyle cudów — tyle wdzięków zabił razem?
Czyliż nie dość, żem nędzną zazdrością trapiiony
Niewolnicę z nięj prawie zrobił miasto żony?
Nie dość że ją w tem wiejskiem zamykam schronieniu,
Broniąc niemal każdemu ludzkiemu wejzeniu;
Trzebaż jeszcze ustawnie krwawe widma roić
I niemi sen jęj czystych marzeń niepokoić?...
A, przecież... o, czem ona mówiła tęg nocy?
Jak złodziej, jak gad podły czolgam ku nięj śeicha,
(Uchyliłem zasłony: słyszę, słyszę wzdycha
I mówi coś — niestety językiem północy...

Barbarzyńskim językiem ojczytęj swęj strony.
Ach! gdyby wtedy jaki prostak czy uczone,
Wytłumaczył mi jedno słowo — nie, pół słowa,
Ja syn ojców xiążęcęj, ja dumny, ja srogi,
Rzuciłbym się o ziemię i siwa ta głowa
Zmiotła by proch jego nogil...
Jadę, przed Ojcem świętym padnę na kolana;
Niech mi odbierze wszystkie urzędy, zaszczyty,
Nie chcę sławy! wielkości! Precz bańko mydlana!...
Ja chcę tylko pewności w wiarę tęg kobiety.
Ja zamknę się z nią razem, stanę się jęj cieniem;
I gdyby jeszcze Jowisz był tam gdzieś wysoko,
Ha! nawet Jowisza oko,
Nie tknęłoby jęj spojrzeniem!
(dzwoni).
CARLOTTA (wchodząc)
Co wasza wielkość raczy? Czekam na rozkazy...
RODERIGO.
Carlotta, xiężna pani niech nie ma urazy.
Że wyjeżdżam do miasta tak bez pożegnania;
Ale pilny interes do tego mnie skłania,
I powrócę zapewne już późno z wieczora.
Niechże za mną z wieczera nie czeka signora.
CARLOTTA (klaszcząc w dłonie).
Wyborniel przewyborniel!
Jest czasu niemało.
Tylko trzeba mi działać mądrze i przezornie,
Żeby się jeszcze jakie nieszczęście nie stało.

jotacyzmu prof. Żochowskiego, pomimo całej logiczności pewników, z których wypływają te prawidła. Tu jeszcze raz powtórzyć można, że pisownia ta jest niepraktyczną i przyjętą nie będzie, pomimo obrony p. Czarkowskiego i innych mniej namiętnych, a za to rzęczniejszych.

Pan Czarkowski rozwija rzecz swoją na zasadach wydanego przez siebie przed kilkoma laty Mównictwa, stojąc jak na piedestale na tym pewniku xiędza Dębołęckiego, że Adam i Ewa nazywali się po polsku *Jadam* i *Jewa*; posilkuje się poręczeniami arytmetycznymi w etymologicznych wywodach, bo powiada, że używając lub opuszczając środkową zgłoskę w wyrazach trójzgłoskowych dojdziemy, że wyraz *Jehowa* jest w takim stosunku do *Jewa*, jak *Vistula* do *Wisła*, a my sądzimy, że podobnie *kobieta* do *kola* (str. 5). Najłżejsze podobieństwo dźwięków upoważnia go do najsmielszych wniosków etymologicznych, w których wedle jego zdania każda prawda wiadoma, krocie niewiadomych wyjaśnia, i tak np. mówi: że *lex* łacińskie, *loi* francuzkie i *law* angielskie, oznaczają prawo i mają *jakiś związek* (tak!) z naszym wyrazem *uch-wal-a* (który etymologicznie w ten sposób nigdy rozdzielanym być nie może). Otóż ten *jakiś związek* dowodzi najoczywiściej, według p. Cz. że *h* i *g* pochodzą na *w*. Kto myśli, że to żarty niewczesne piszącego to sprawozdanie, niech przeczyta str. 29.

Ze na takich zasadach, taką postępującą drogą, dowieść można, że słońce świeci tylko w nocy, to bardzo łatwo pojmujemy i to przyzna każdy z czytelników; że taka obrona, pomimo rzucania się na tak szydlerczo nazwanych Wyjątkiewiczów, sprawy nie poprze i ani jednym przekonaniem nie oświadczy, że rzecz równie jasna, — nie mamy więc potrzeby wchodzić w polemikę z p. Czarkowskim. Wolno każdemu w swoich pismach, jak owemu Tomkowi w swym domku, z wiadomych wnosząc o niewiadomych, wyprowadzać prawdy takie, w jakich najwięcej umysł jego gustuje; wolno innym nie uznawać powagi tych prawd, nie ścierając się nawet na ostre z ich twórcą w jakiej drażliwej polemice, — dla tego też a głównie dla braku miejsca w tém piśmie, wdawać się w to nie zamierzamy.

— Wkrótce w Teatrze Rozmaitości daną będzie pierwszy raz komedia w jednym akcie z francuzkiego p. n.: *Pamiętnik*.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE

Telegramy.

Hamburg 30 kwietnia (przed połud.) *Hamb. Nachr.* zawierają telegram z Kopenhagi z dnia wczorajszego, według którego przez gazety podana wiadomość, o połączeniu się Danji z Francją, na mocy pewnych informacji za zupełnie wymyśloną uważaną być ma.

Wiedeń 30 kwietnia (rano). Dzisiejsza *Wiener Zeitung* zamieszcza cztery rozprządzenia finansowe:

Według pierwszego, z procentów od papierów

państwa, w kassie płatniczej należytość podatku dochodowego trzeciej klasy natychmiast strącana będzie.

Według drugiego, *nakazaną* jest pożyczka 200 milionów zlr. Ponieważ *pobór* jej obecnie tak łatwo uskutecznić się nie da, bank narodowy zaliczy dwie trzecie nominalnej wartości w nowych pięćcio-reńskich banknotach.

Trzecie uwalnia bank narodowy na czas nieograniczony od obowiązku wymiany banknotów na gotówkę.

Czwarte nakazuje płacić cła i poboczne należytości celne tylko w monecie srebrnej, albow ubiegłych już kuponach pożyczki narodowej.

— Margrabia de Banneville, pierwszy sekretarz legacji francuzkiej przy dworze tutejszym, odjedzie dziś albo jutro. Okólnik hr. Buola motywuje wydanie wojny przeciwko Sardynji. Wydanorozkazy do armji i awansowano wielu oficerów.

Posel duński tutejszy zaprzecza urzędownie wieści o związku Danji z Francją.

Paryż 30 kwietnia (rano). Według nadeszłych tu wiadomości z Rzymu z dnia 26 b. m., generał Goyon wydał proklamację, wzywającą mieszkańców do spokojności. Też same listy donoszą, że wojska austrjackie przybyły do Ankony. Dzisiejszy *Constitutionnel* zaprzecza wieści o powstaniu w Konstantynopolu.

Rzym 26 kwietnia. W dzień pierwszego święta Wielkiénocy, po udzieleniu przez Papieża ludowi i wojsku błogosławieństwa, tłumy powitały generała Goyon i xięcia Grammont okrzykami: „Niech żyje Francja! Niech żyje cesarz! Niech żyją Włochy!” (*Pr. St. Anzg.*)

Paryż 29 kwietnia. Do drugiej godziny po południu pośrednictwo angielskie nie zostało przyjęte. Francja domaga się ważnych koncesji.

Genewa 27 kwietnia. Donoszą ze Speccji, że powstały zaburzenia w xięztwach. W Massa polityczni więźniowie wypuszczeni zostali na wolność. Znoszenia się telegraficzne są przerwane między Carrarą i Modeną. (*Le Nord.*)

Turyń 28 kwietnia. Wszystkie depeche z Genui przybywające, spóźniają się o jeden lub dwa dni.

Statek pocztowy przybyły do Genui w dniu 27 kwietnia, przyniósł wiadomości o proklamacji wydanej do armji tokańskiej, którą wzywają, aby czekała tylko na hasło wojenne, i w szeregach ściśnionych pośpieszyła na pomoc Piemontowi. Wojsko to wynosi do 12 tysięcy żołnierzy.

Na przeglądzie wojskowym, który miał miejsce we Florencji, wojsko, lud i ochotnicy rzymscy wydawali okrzyki: *Trecz z Austrją! Niech żyje Piemont!* Żołnierze nawet cheieli natychmi st wyruszyć do Liwurno, ale pełnomocnik angielski załedwie ich wstrzymał od tego.

Czekać więc będą na wezwanie Piemontu.

Chciano przeszkodzić Wielkiemu xięciu Leopoldowi w wycofaniu się na wyspę Elbę.

Wyszła proklamacja do wojska rzymskiego, wzywająca je, aby się wstrzymało od połączenia z Piemontem. (*Ind. Bel.*)

A N G L J A.

— Dzienniki doniosły pod dniem 26, że minister angielski przy związku szwajcarskim. P. Harris, brat hr. Malmesbury, opuścił Bern, udając się z rozkazu swego rządu do generała głównie dowodzącego wojskami austrjackimi w Medjolanie.

Pan Harris miał zawiadomić generała Giulay o protestacji Angli przeciwko ultimatum austrjackiemu. Nadto, jak mówił, polecono mu, aby domagał się od generała Giulay, iżby nie rozpoczął z Sardynją kroków wojennych nawet po upływie dui trzech naznaczonych przez ultimatum, aby tym sposobem dać czas gabinetowi angielskiemu do uczynienia największych i ostatnich usiłowań, na korzyść utrzymania pokoju.

Przypuszczają, iż w skutek tego nadspodziewanego żądania, generał Giulay odniósł się do Wiednia, a tymczasem oczekując na instrukcje, wysłał tylko rekonesanse, czyni przygotowania na wszelki wypadek, lecz Tessynu nie przechodzi. (*Le Nord.*)

A U S T R J A.

Wiedeń 29 kwietnia. Dzisiejszy Cesarski manifest umieszczony w *Gazecie Rządowej Wiedeńskiej Wiener Zeitung*, brzmi:

„Do moich ludów! Dałem rozkaz mojej wiernej i walecznej armji, ażeby położyła raz koniec nieprzyjaznym krokom biorącym swój początek w Sardynji, które w ostatnich czasach doszły do swego szczytu, a które są wymierzone na niezaprzeczalne prawa mojej korony i nienaruszalność bytu powierzzonego mi przez Boga państwa.

„Wypełniam przez to ciężki, ale nieunikniony obowiązek panującego.

„Spokojny w mojem sumieniu, mogę śmiało wnieść oczy ku Wszechmocnemu Bogu i poddać się Jego wyrokowi.

„Z pociechą również staję przed bezstronnym sądem moich współczesnych i potomności: jestem pewny zdania moich wiernych ludów.

„Kiedy przed laty przeszło dziesięciu ten sam nieprzyjaciel z obrazą wszelakiego prawa narodów i obyczaju wojennego, bez żadnego danego mu powodu, tylko w celu oderwania na rzecz swoją Lombardzko-Weneckiego królestwa, wtargnął w jego granice, kiedy pokonany po dwakroć przez moje wojsko, w pełnych sławy walkach na głowę porażony, popadł na łaskę w moc zwycięzcy; słuchałem tylko głosu szlachetności, i podałem mu pojednawczą prawicę.

„Nie przywłaszczylem sobie ani na cal jego kraju, nie naruszyłem żadnego prawa służącego koronie sardyńskiej w europejskich ludów rodzinie, nie zawarowałem sobie żadnej rękomi ubezpieczającej od powtórzenia się podobnych wypadków i miałem jedynie nadzieję znaleźć ją w pojednawczych podanych przezemnie i przyjętych dłoniach.

„Pokojowi w ofercie przyniosłem krew wylaną przez moje wojska za honor i prawa Austrji.

„Odpowiedzią na tę w dziejach bezprzykładną względność, był natychmiast dalszy ciąg nienawiści i wzrastająca z każdym rokiem wszelkimi środkami wiarołomstwa najeżona agitacja przeciw spo-

A nuż xiężna?... lecz nie, nie, jestem pewna prawiel

Kiedy tylko starego męża młoda żona
Zaczyna często wzdychać, kiedy zamyślona
Ku niebu pogląda łzawo,
Rozsądna pokojówka może coś zarobić,
Tylko kochanka w samą porę przysposobić.

OBRAZ V.

Ogród Appiani; altana; w głębi krata, przez którą widać okolicę nadtybrzańską i w oddaleniu ukazujący się Rzym.

DONNA ANNA (sama).

Lubię to miejsce, lubię, samotność tę błogą.
Tu piersi jakoś wolniej, lżej odetchnąć mogą.
Gdybym umarła, tutaj kazałabym sobie
Ostatnie moje łoże w cichym usłać grobie.
Tu by mnie w białą suknię ubrali;
Tu by na skronie,
Jako Madonnie,
Z woniących kwiatów wianeczek dali; (4)
A dobrzy ludzie płacząc mówiliby: szkoda!
Taka ieszcze była młoda....

(ociera oczy z smutnym uśmiechem).

Fe signora! czy może ci się przypomina,
Żeś ty w chacie matczynj owa mała Hanka,
I wolno ci pieszczoto, jasnego poranka
Rozpłakać się — że ieszcze nie kwitnie kalina...
Fe signora Dukessa! któż tak strasznie marzy,
Żehy aż wśród marzenia łza trysła po twarzy?

Patrz: — w koło ciebie kwiatów wiosennych tysiące,

W koło woń, chłód i cisza, a nad tobą słońce,

Jasne, złociste słońce na pogodnem niebie.

Usiądź lepiej nieboże, popatrz wedle siebie,

I z tych wszystkich barw, blasków i światel odbicia,

Wybuduj sobie, zdala od ziemskiego życia,

Pałac snów czarodziejskich, gdzie na moc zaklęcia

Z nieznanj mar krainy zbiegłby ci w objęcia

Ideał wiecznie piękny, ach! i wiecznie młody;

Coby igrając zdradniej niż toń morskiej wody,

W wszystkich czarownych złudzeń stroił się postacie

Przed tobą — w coraz nowj mieniają się szacie!...

Ot naprzykład: w matuchny ogródku zielonym

Siadła sobie Hanusia z licem zapłoniomem,

I spuściwszy na ramię jasnych włosów sploty,

Patrzy kędyś przed siebie, jak blask słońca złoty

Całuje wonne kwiecie wysmukłj dziewczanny.

A w ogródku, w altanie, a tam u stóp Hanny,

Kłęczj młodzieniec — wielkie oczy swoje czarne,

Tak jasne, pałające, jak gwiazdy polarne,

Utopił w jěj spojrzeniu i ręce jěj obie

Przytulił do ust swoich, do płonącj twarzy.

Ach! ja chwilkę zasnę sobie

Niech mi się tak słodko marzy....

(Zamyka oczy i opiera głowę o drzewo, w tēj chwili Ludovico Giustini wchodzi z bocznej ulicy szpaleru, a spozstrzegłszy uspiąją, składa ręce i stoi jak zachwycony.) (d. c. n.)

kojowi i pomyślności mojego Lombardzko-Weneckiego królestwa.

„Znając dobrze, com winien drogiemu dobru pokoiu dla moich ludów i dla Europy, cierpliwość przeciw tym nowym stawiałem zaczepkom.

„Cierpliwość ta nie wyczerpała się do tej chwili, dopóki rozleglejsze środki, do których przymusiła mnie przebrana miarka wicherzących podżegań na granicach moich włoskich krajów i wewnątrz nich, dla ich bezpieczeństwa dopóki te środki nie zostały użytymi znów jako powód do bardziej nieprzyjacielskiego wystąpienia.

„Licząc chętnie na zwycięstwo pośrednictwo przyjacielskich państw, ku utrzymaniu pokoju, zgodziłem się na udział w kongresie pięciu mocarstw.

„Proponowane przez rząd królewsko-angielski, podane mojemu jako podstawę narad kongresowych cztery punkta, przyjąłem pod warunkami, jakie same tylko były w możności przyprowadzić do skutku dzieło prawdziwego, pewnego i trwałego pokoju.

„Wiedząc atoli, że rząd mój najmniejszym krokiem, nie naraził ogólnej spokojności na jakiegokolwiek zamęcie, stawiałem żądanie, ażeby to państwo, przedewszystkiem rozbroiło się, które dzwiga na siebie winę zamieszek i niebezpieczeństwa zakłóconego pokoju.

„Nalegania przyjacielskich mi mocarstw, skłoniły mnie w końcu do przystania na wniosek ogólnego rozbrojenia.

„Pośrednictwo rozbiło się o nieprzyjmowalność warunków, pod któreżi jedynie Sardynja zgodzić się obiecywała.

„Pozostał tylko jeden sposób utrzymania pokoju. Kazałem przesłać rządowi króla sardyńskiego bezpośrednie żądanie stawienia armji na stopę pokoju i rozpuszczenia band ochotniczych.

„Sardynja nie odpowiedziała temu życzeniu. Nadszedł zatem czas, gdzie tylko w rozstrzygnięciu oręcza prawo musi szukać swój powagi.

„Wydałem mojej armji rozkaz wkroczenia do Sardynji.

„Znam całą ważność tego kroku, i jeżeli mi kiedy troski panowania ciążyły, to zaiste w chwili obecnej. — Wojna jest biczem ludzkości. Z wzruszeniem sercem poglądam, jak grozi ona życiu i własności tysiącnych moich poddanych i czuję głęboko, jak ciężką próbą jest właśnie teraz wojna dla mojego państwa, postępującego po drodze wewnętrznego rozwoju i potrzebuje ku niemu ciągle trwającej spokojności.

„Ale serce monarchy musi milczeć, gdzie już tylko honor i obowiązki rozkazywać może.

„Oto na granicy uzbrojony nieprzyjaciel w związku z stronnictwem powszechnego zawichrzenia, z zamiarem wydarcia Austrii posiadłości we Włoszech. Popierając go, władca Francji pod czezemi pozorami miesza się w prawem narodów ustanowione stosunki włoskiego pół-wyspu, i wysyła swe wojska, którego oddziały przekroczyły już granicę Sardynską.

„Po nad koroną bez skazy, którą po przodkach moich odziedziczyłem, przesunęły się już chmurne posępne czasy i pełne chwały dzieje naszej ojczyzny dają świadectwo, że ilekroć ciemności burzy grożącej jednemu z najwyższych dóbr ludzkości zagrażały rozpostarciem się nad tą częścią świata. Opatrzność posługiwała się mieczem Austrii, by jego błysk owe ciemności rozproszył.

„Przybliża się czas, w którym chęć obalenia wszystkiego co istnieje, nie z sekt, ale z tronów, na świat się cały rozejdzie. Ja, jeżeli przycięsniony koniecznością, chwytam za miecz, poświęcam go tem samem, że stanowić będzie obronę honoru i dobrej sprawy Austrii, praw wszystkich ludów państw, najświętszych dóbr ludzkości. Do was atoli ludy moje, które waszą wiernością ku prawemu monarchszemu plemieniu jesteście wzorem dla narodów świata, do was zwraca się moje wołanie, abyście z dawno dowiedzioną wiernością, posłuszeństwem i poświęceniem stanęły w toczącym się boju po mojej stronie i synom waszym, których w szeregi mojej armji wezwałem, posyłam, ja wódz ich, pozdrowienie towarzysza broni. Z dumą oglądajcie na nich, bo w ich rękę orzeł Austrii rozwinie skrzydła do pełnego sławy polotu.

„Walka nasza jest sprawiedliwą. Podejmujemy ją z odwagą i ufnością.

„Mamy nadzieję, że nie sami do tego boju stanęliśmy.

„Ziemia, na której waleczyć mamy, przesiąknięta jest także i krwią niemieckiego ludu, zdobyta jako jedno z jego przedmurzy, i aż do tej chwili utrzymana; tamto chytry nieprzyjaciele Niemiec, po

największej części rozpoczęli grę swoją, kiedy szło o skruszenie ich wewnętrznej potęgi. Mówię jako monarcha należący do Związku Niemieckiego, zwracając uwagę na wspólne niebezpieczeństwo i przypominając owe dni sławnej pamięci, kiedy Europa ogólnie rozplamienionemu zapałowi ośwobodzenia swoje zawdzięczyła.

Z Bogiem za ojczyznę!

Dan w głównej stolicy państwa dnia 28 kwietnia 1859.

Franciszek Józef m. p.
(Stats Anzeiger.)

F R A N C J A

Paryż 28 kwietnia. Wczoraj najdziwniejsze obiegaly tu pogłoski: aż do pierwszej godziny w nocy żadna urzędowa wiadomość nie nadeszła do Paryża o przejściu przez Tessyn armji austriackiej. To wszakże cośmy donosili o przejściu przednich straż, a co dało powód do wiadomości o przejściu samego wojska, w zupełności się sprawdza. Ależ to nie po raz pierwszy patrole austriackie przechodzą granicę piemontką. Lecz za każdą razą komendant austriacki przysyłał usprawiedliwienie. Tą razą przejście nie było cząstkowe, lecz ogólne na wielu punktach. Był to rekonesans, w całej formie dokonany, który też za pogwałcenie terytorjum uważany być winien.

Widoczną jest rzeczą, że powolne działanie Austriaków, jest skutkiem nader energicznego, chociaż zapóźnego starania Anglii. Według prywatnych wiadomości, to ostatnie mocarstwo występuje nie z pośrednictwem, lecz jedynie z usiłowaniami prywatnymi, które żadnego urzędowego charakteru nie mają. Cesarz francuzki dla okazania, iż pomimo naglącej potrzeby uważanej ze stanowiska prawa i istniejącego faktu co do rozpoczętej wojny między Piemontem i Austrią, chętnie przychyła się do usiłowań pokojowych i nie odrzuca przedstawień Anglii, jak to niektóre dzienniki paryżkie utrzymują, chociaż takowe wcale nie noszą na sobie, powtarzamy, charakteru urzędowego. Wszakże tak Cesarz Napoleon jak i inne gabinety nie myślą w miejsce kongressu przedstawiać inne cząstkowe i odosobnione układy.

— Mówiono, że onegdaj Cesarz przyjmował na posłuchaniu barona Hübnera i lorda Cowley. Co do tego ostatniego, w samej rzeczy miał on konferencję z Cesarzem, lecz co do ambasadora austriackiego, nie jest prawdą.

— Hr. Walewski długą miał wczoraj konferencję z Cesarzem, lecz nadzwyczajnej rady ministrów w Tuileriach nie było. Gdy bowiem rada się odbywa, musi być w komplecie, t. j. 13 członków, zebrali się zaś tylko ministrowie w apartamentach Cesarzowej.

— Wczoraj Cesarzowa miała przemowę do studentów, którzy towarzyszyć będą Cesarzowi do Włoch, przypominającim z zapałem o obowiązkach, które spełnić mają.

— W tej chwili pułk wołyżerów gwardji, ze wszystkimi przyborami pochodowemi, defilował ulicą Rivoli. Cesarzowa była w oknie i pozdrawiała go, entuzjazm był wielki.

— Wieść niesie, że książę Napoleon ma objąć dowództwo gwardji, co wiele martwi generała Regnault de Saint-Jean d'Angely, lecz Cesarz mu oświadczył, iż w tym względzie nic jeszcze nie ma postanowionego.

— Izba naradzała się dziś po biurach nad projektem do prawa o pożyczce. Pewne stronnictwo na czele którego stoi kilku wspól-opozycjonistów, zamierza z tego powodu wywołać rozprawę, pytamy, czy czas po temu. Wszelako niektórzy deputowani zdziwili się, gdy im p. Baroche zapowiedział, że w razie pokojowego załatwienia rzeczy, reszta nie wyczerpanej pożyczki, użytą będzie na roboty publiczne.

— Mówią ciągle, że p. Persigny zajmie stanowisko ambasadora francuzkiego w Londynie.

— Oto niektóre szczegóły zająć, jakie miały miejsce w Florencji dnia 27 z. m.:

Minister wojny przedstawił wielkiemu księciu petycję podpisaną przez oficerów wszystkich stopni całej armji tokańskiej, żądającą zaczepno-odpornego przymierza z Sardynją. Wielki książę odmówił i wezwał margrabiego Lajatico pochodzącego z rodziny Corsinich, aby chciał utworzyć nowy gabinet. P. Lajatico nim przystał na tę propozycję, zapytał wielkiego księcia jakie są jego zamiary w obecnych okolicznościach, czy zamysła abdykować, czy też podpisać traktat z Piemontem. Leopold oświadczył, iż ani podpisze traktatu, ani będzie abdykował, lecz usunie się zostawując Toskańczyków, aby sami sobie jak mogli radzili. W samej rzeczy, jak mówią, wielki książę wyjechał

i wczoraj miał się znajdować w Bolonii. Wtedy dyktatura króla Wiktora-Emmanuela została ogłoszoną. W tym samym dniu podobna agitacja miała miejsce w Massa-Carara. Dyktatura króla Sardynskiego została ogłoszoną i wojsko księcia Modeneckiego musiały ustąpić.

Podobnych zająć co chwila spodziewają się i w księstwie Parmy.

— Wieści niosą, że Papież gotuje się znowu do schronienia się do Gaety.

— Według listów z Neapolu pod dniem 23cim, zdrowie króla znacznie i widocznie miało się polepszyć. (Le Nord.)

P R U S S Y.

Berlin 28 kwietnia. Minister spraw zagranicznych uczynił dziś w Izbie deputowanych wyjaśnienia co do stanu spraw europejskich.

„Minister oświadczył, że wypadki przybrały kierunek niebezpieczny. Niezgoda między Austrią z jednej strony, a Francją z drugiej, doszła już do tego stopnia, iż obawiać się należy każdej chwili wybuchnięcia wojny.

Anglja ostatnie uczyniła wysilenie w celu utrzymania pokoju, lecz nadzieja aby się ono powiodło, jest nader słaba.

W obec takiego skomplikowania interesów, nie podobna, aby rząd mógł wchodzić w szczegóły ich wyłożenie.

Rząd pruski oświadczył sejmowi niemieckiemu, iż wydał postanowienie, aby trzy korpusy były w gotowości wojennej. Prussy czuwając nad własnym bezpieczeństwem, myśleć także powinny o bezpieczeństwie Niemiec, tém bardziej, gdy jedno wielkie mocarstwo zabiera się do wojny.

Związek niemiecki gotując się jednocześnie do wojny, postanowił utrzymać się w charakterze jedynie odpornym.

Co do Pruss, te zarządziły środki w porozumieniu się z państwami związkowemi niemieckimi w ten sposób, aby na chwilę nie tracono z widoku, że dobro Niemiec jest także dobrem Pruss.

(Indépendance Belge.)

W Ł O C H Y.

— Oto odpowiedź hrabiego Cavoura na ultimatum hrabi Buola, którą wręczono posłowi austriackiemu:

„Turyn, d. 26 kwietnia.

Panie hrabio!

„Baron de Kellersberg w dniu 23 b. m. wręczył mi o piątej godzinie wieczorem list, który Wasza Excellenceja pod d. 19 b. m. do mnie wystosować raczyłeś, żądając w imieniu swego rządu odpowiedzi przez *tak* lub *nie*, na uczynione nam wezwanie, abyśmy postawili wojsko nasze na stopie pokojowej i rozpuścili oddziały pofornowane z ochotników włoskich, dodając, iż jeśli w ciągu trzech dni Wasza Excellenceja nie otrzymasz odpowiedzi, lub też jeśli takowa nie będzie zupełnie zadowolająca, wtedy Jego Ces. Mość Cesarz austriacki postanowił użyć broni, celem zmuszenia nas siłą do środków będących przedmiotem jego pisma.

Kwestja rozbrojenia, która stanowi treść domaganą się Waszej Excellenceji, była przedmiotem licznych negocjacji między wielkimi mocarstwami i rządem Najjaśniejszego Pana. Negocjacje te doprowadziły do propozycji sformułowanej przez Anglję, a na którą zgodziły się Francja, Prussy i inne mocarstwa.

Sardynja ją także przyjęła bez żadnych zastrzeżeń lub wstecznej myśli. Gdy Wasza Excellenceja nie możesz nie wiedzieć ani o propozycji angielskiej, ani o odpowiedzi Sardynji, nie mam więc nic do dodania, aby poinformować Waszą Excellenceję o zamiarach rządu króla co do trudności stających na przeszkodzie zebraniu się kongresu.

Postępowanie Sardynji w tej okoliczności ocenika Europa. Jakiegokolwiek więc ono pociągnie następstwa, Król, mój Najmiłościwszy Pan jest przekonany, że wszelka ztąd odpowiedzialność spadnie na tych, którzy się pierwsi uzbroili, którzy odrzucili propozycje utworzone przez jedno z wielkich mocarstw, a uznane za słuszne i sprawiedliwe przez inne, i którzy w miejsce ich przedstawiają odgrajające wezwanie. Zostaje etc.

(podpisano) hr. Cavour.

Odpowiedź ta oddana została posłowi austriackiemu dnia 26 o godzinie wpół do szóstej wieczorem. (Le Nord.)

Srebro wam niosę! srebro Panowie!...

Nie zbyt jeszcze dawno aluminium z prostej gliny, miało ruszyć z posad świat stary. — Aluminium! metal nad metale nie ukwasza się ani

